

VII. ISTE'MOL BOZORI

2024 yil yanvar–mart oylarida chakana savdo tovar aylanmasi 4 067,7 mlrd. so‘mni yoki 2023 yilning shu davriga nisbatan 109,3 foizni tashkil qildi.

Yirik korxonalarining chakana savdo tovar aylanmasi 37,3 foizga ko‘payib, 424,9 mlrd. so‘mni va umumiy chakana savdo tovar aylanmasidagi ulushi 10,4 foizni tashkil qildi.

Kichik korxonalar va mikrofirmalarning tovar aylanmasi 6,8 foizga o‘tib, 3 642,8 mlrd. so‘mga etdi, umumiy chakana savdo tovar aylanmasidagi ulushi esa 27,6 foizni tashkil qildi.

Umumiy tovar aylanmasi hajmining 2 519,3 mlrd. so‘m yakka tartibdagi tadbirkorlar va jismoniy shaxslarning hisobiga to‘g‘ri keldi 2023 yilning shu davriga nisbatan 62,8 foizga oshgan. Ushbu sektorning jami chakana savdo tovar aylanmasi hajmidagi ulushi 62,0 foizga teng bo‘ldi.

Chakana savdo tovar aylanmasi tarkibi
(2024 yil yanvar–mart)

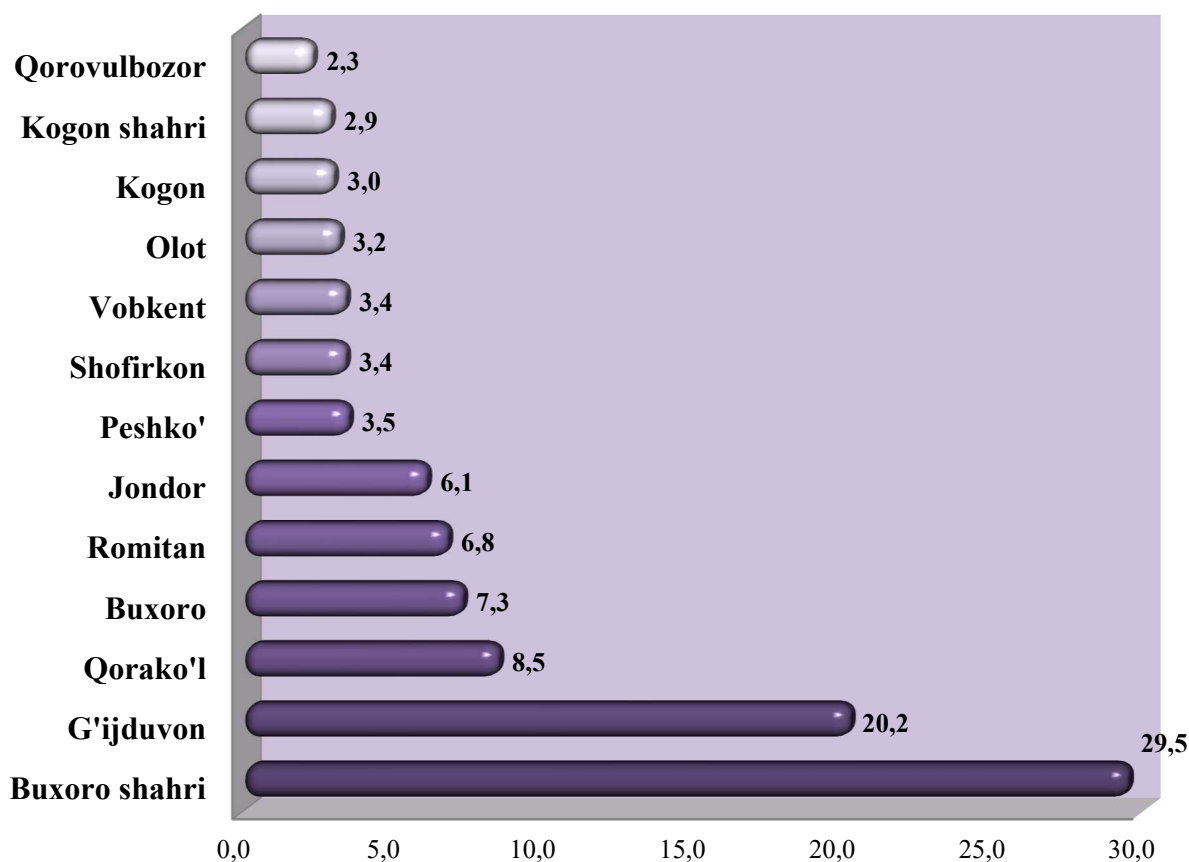

Chakana savdo - tovarlarni yetkazib berishda ishlab chiqaruvchilardan iste'molchilarga bo'lgan tovar harakati jarayonidagi xo'jalik aloqalarining so'nggi zanjiri bo'lib hisoblanadi. Chakana savdoda moddiy resurslar muomala jarayonidan jamoa, yakka xoldagi, shaxsiy iste'mol sohasiga o'tadi, ya'ni iste'molchilarning mulki bo'lib qoladi. Bu jarayon oldi-sotdi orqali amalga oshiriladi, chunki iste'molchilar o'zlariga zarur tovarlarni o'zlarining pul daraomadlariga almashishadi. Bunda ishlab chiqarish va muomala jarayonining yangi sikli uchun yangi imkoniyatlar navdo bo'ladi, chunki ushbu xolatda tovarlar nulloq avlanadi.

Chakana savdo tovar aylanmasi umumiy hajmida eng katta ulush Buxoro shahri 29,5 foizni, G'ijduvon tumani 20,2 foizni, Qorako'l tumani 8,5 foizni, Buxoro tumani 7,3 foizni va Romitan tumani 6,8 foizni tashkil etgan bo'lsa, Olot tumani 3,2 foizni, Kogon tumani 3,0 foizni va Qorovulbozor tumani 2,3 foiz ulush bilan eng past ko'rsatkichni qayd etdi.

Hududlarning jami chakana tovar aylanmasidagi ulushi

2024 yil yanvar-mart, foiz hisobida

Buxoro viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy holati

2024 yil yanvar-mart oylarida yirik korxonalarining chakana savdo tovar aylanmasi 37,8 foizga ko‘paydi. O‘z navbatida Buxoro shahri (2,1 marta ko‘pni) va G‘ijduvon (130,4 foizni) tumanlarida eng yuqori o‘shish sur‘atlari qayd etildi. Jondor (86,7 foiz) va Vobkent (69,8 foiz) tumanlarida past o‘shish sur‘atlari kuzatildi.

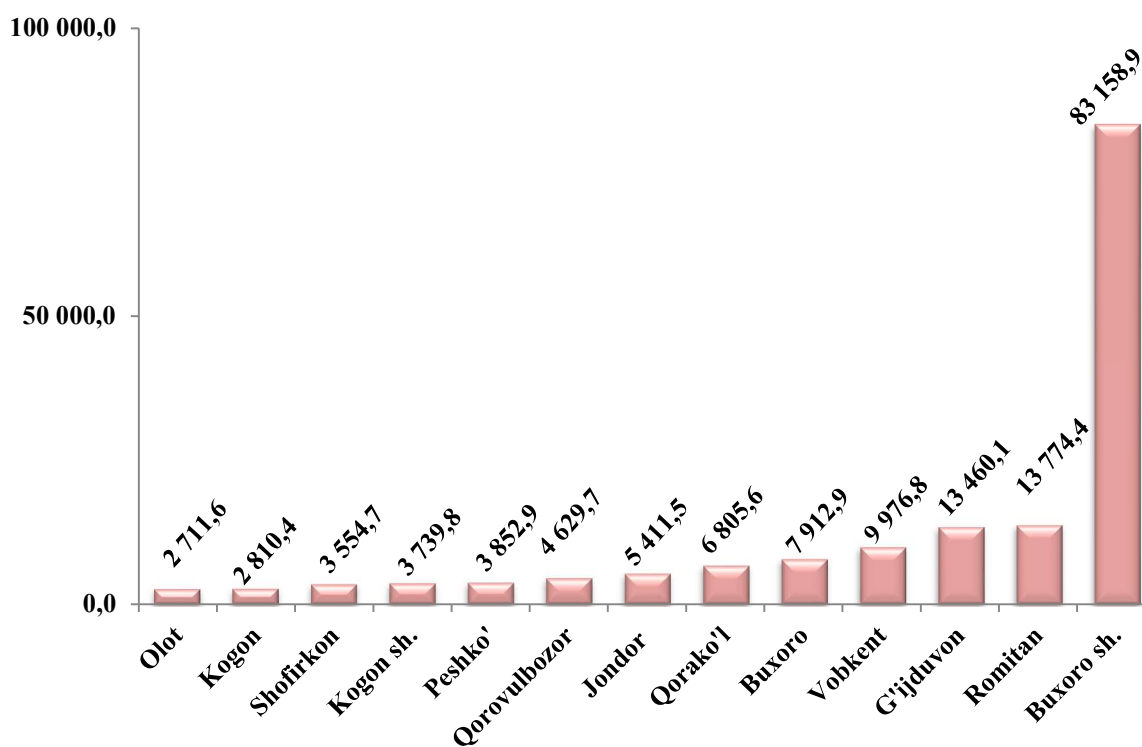
Ovqatlanish tashkilotlarining chakana tovar aylanmasi hajmi 161,8 mlrd. so‘mni tashkil etdi va 4,4 foizga oshdi. Umumiy ovqatlanish tashkilotlari savdo aylanmasi umumiy hajmida eng katta ulush Buxoro shahri hisobiga to‘g‘ri keldi va 51,4 foizni tashkil etdi, Jondor tumani 8,5 foizni, Kogon tumani 8,3 foiz tashkil etgan bo‘lsa, Buxoro tumanida 1,7 foizi va Shofirkon tumanida 2,2 foizi, Kogon shahrida 2,3 foizi eng past ulush ko‘rsatkichni qayd etdi.

Chakana tovar aylanmasi hududlar kesimida (avto savdosiz)

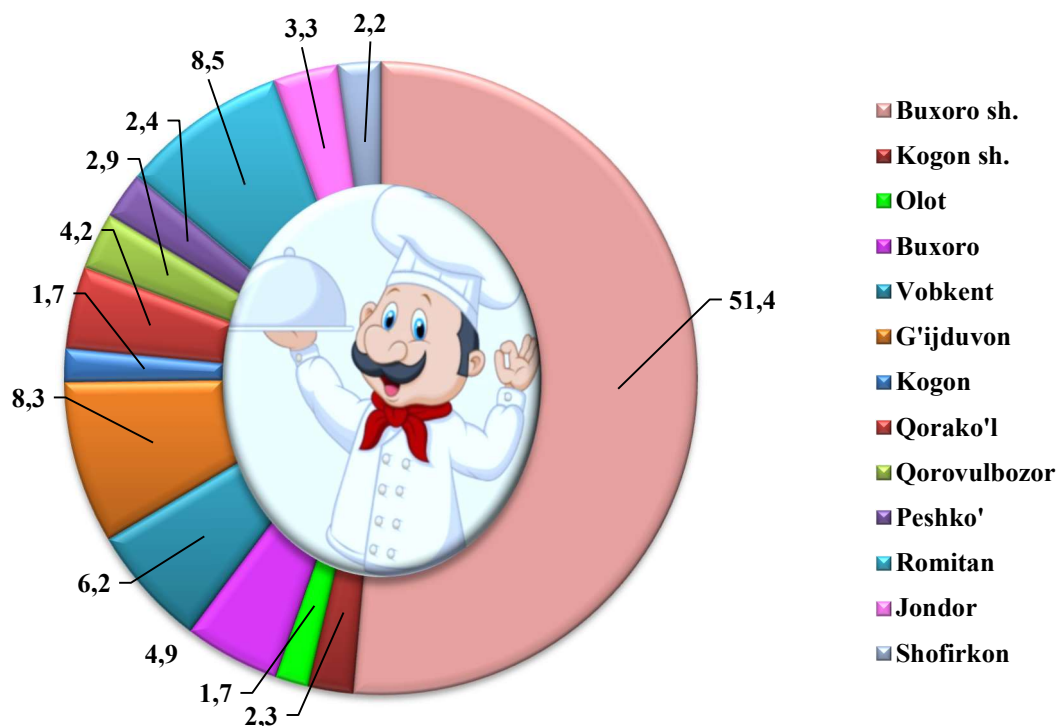
	<i>Jami</i>		<i>Aholi jon boshiga</i>	
	<i>mlrd. so‘m</i>	<i>2023 yil yanvar-martga nisbatan, foizda</i>	<i>ming so‘m</i>	<i>2023 yil yanvar-martga nisbatan, foizda</i>
Viloyat bo‘yicha	4 067,7	109,3	1 986,8	107,5
Buxoro sh.	1 198,0	114,6	4 056,7	112,4
Kogon sh.	118,1	103,8	1823,3	102,2
<i>tumanlar</i>				
Buxoro	298,8	102,9	1 671,4	100,9
Vobkent	136,4	105,5	915,8	103,5
Jondor	248,4	104,6	1 337,1	102,8
Kogon	122,4	104,3	1 443,1	102,0
Olot	128,9	106,9	1233,6	105,3
Peshko‘	142,6	102,9	1086,2	101,2
Romitan	274,9	107,6	1 814,6	106,0
Shofirkon	137,2	107,9	735,3	106,7
Qorako‘l	346,6	109,4	2 014,0	108,0
Qorovulbozor	95,5	106,3	4 800,7	104,7
G‘ijduvon	819,8	110,9	2 538,0	109,1

Chakana savdo tovar aylanmasi (avto savdosiz) aholi jon boshiga 7,5 foizga ko'payib, 1 986,8 ming so'mni tashkil etdi (2023 yil yanvar-mart oylarida 1 714,3 ming so'mni tashkil qilgan edi). O'rtacha jon boshiga tovar aylanmasining eng yuqori ko'rsatkichlarni Buxoro shahri (4 056,7 ming so'm), Qorovulbozor tumani (4 800,7 ming so'm) va G'ijduvon tumani (2 538,0 ming so'm), eng past ko'rsatkichlarni esa Peshko' tumanida (1 086,2 ming so'm), Vobkent tumanida (915,8 ming so'm) va Shofirkon tumanida (735,3 ming so'm) qayd etdi.

Umumiy ovqatlanish tovar aylanmasi, (mln.so'mda)

Hududlarning umumiy ovqatlanishdagi ulushi, foizda

Ovqatlanish tashkilotlari tovar aylanmasi aholi jon boshiga 7 903,1 ming so'mni tashkil etdi. O'rtacha jon boshiga tovar aylanmasining eng yuqori ko'rsatkichlari Buxoro shahri (28 160,8 ming so'm) va Qorovulbozor tumani (17 962,1 ming so'm) kuzatildi.

2024 yil yanvar–mart oylarida ulgurji savdo tovar aylanmasi 3 240,7 mlrd. so'mni yoki 2023 yilning shu davriga nisbatan 116,3 foizni tashkil qildi.

Umumiy ulgurji savdo tovar aylanmasida yirik korxonalarining ulgurji savdo tovar aylanmasi 139,2 foizni tashkil qildi, hajmi 1 135,2 mlrd. so'mni tashkil etganini ko'rish mumkin.

Xususan, ulgurji savdo tovar aylanmasi hajimda katta ulushga ega bo'lgan Buxoro shahri (28,7 foiz), Vobkent tumanida (24,5 foiz), G'ijduvon tumani (7,0 foiz) tashkil etgan bo'lsa, Olot tumani (0,6 foiz), Qorovulbozor tumanida (0,6 foiz) va Shofirkon tumani (0,4 foiz) ulush bilan eng past ko'rsatkichni qayd etdi.

Ulgurji savdo tovar aylanmasi hududlar kesimida

	<i>mlrd. so‘m</i>	<i>Jamiga nisbatan, foizda</i>	<i>2023 yil yanvar-martga nisbatan, foizda</i>
Viloyat bo‘yicha	3 240,7	100,0	116,3
Buxoro sh.	929,3	28,7	135,7
Kogon sh.	29,2	0,9	53,7
Olot	17,8	0,6	95,6
Buxoro	75,7	2,3	96,6
Vobkent	792,7	24,5	194,2
G‘ijduvon	248,6	7,7	76,9
Kogon	244,2	7,5	88,3
Qorako‘l	35,9	1,1	110,6
Qorovulbozor	19,5	0,6	94,8
Peshko‘	215,6	6,7	95,9
Romitan	259,3	8,0	94,7
Jondor	360,0	11,1	96,0
Shofirkon	12,9	0,4	77,8

Statistik ko'rsatkichlarga izohlar

Chakana savdo – savdo sohasida yakuniy iste'mol uchun aholiga tovarlarni donalab yoki ko'p bo'lmagan miqdorlarda naqd pulga sotishni nazarda tutuvchi faoliyat, ya'ni tovarlarni foydalanish sohasidan shaxsiy yoki umumiy iste'mol sohasiga o'tgan vaqtdagi harakatining yakuniy bosqichini ifodalaydi.

Chakana tovar aylanmasi – tovarlarni sotish tarmoqlaridan qat'i nazar, aholiga iste'mol tovarlarini naqd hisob-kitob asosida yoki plastik kartochkalari, kredit kartochkalari, banklarning hisob cheklari orqali (bu ham naqd hisob-kitob asosida sotish kabi hisobga olinadi) sotilgan qiymati.

Umumiy ovqatlanish – yuridik shaxslar tomonidan pazandachilik mahsulotlarini tayyorlashga, sotishga va iste'molini tashkil qilishga ixtisoslashtirilgan faoliyatni amalga oshirish.

Umumovqatlanish aylanmasi – joyida aholiga iste'mol uchun, shuningdek, turli kontingentdagi aholini ovqatlanishini tashkil qilish uchun tashkilot va yakka tadbirkorlarga o'zi ishlab chiqargan kulinariya mahsulotlarini (taom, kulinariya mahsulotlari va yarimfabrikatlar), shuningdek, kulinariya ishlovisiz sotib olingan tovarlarni (unli, qandolatli va non mahsulotlari) sotishdan tushgan tushumni ifodalaydi.

Tovar zaxiralari – chakana savdo korxonalarini balansida turgan va kelgusida sotish uchun mo'ljallangan tovarlar qoldig'i.

Tovar aylanmasining tovar tuzilmasi – umumiy savdoda nisbiy ko'rsatkich – jamiga nisbatan foiz hisobidagi solishtirma og'irlik (ulush) yordamida aks etadigan, umumiy tovar aylanmasi hajmidagi alohida tovar va tovar guruhlari o'rtasidagi nisbat, ya'ni tovar aylanmasi tarkibi.

Ulgurji savdo – tijorat maqsadlarida yoki o'zining ishlab chiqarish-xo'jalik ehtiyojlariga foydalanish uchun, xarid qilingan tovarlarni naqd pulsiz hisob-kitoblar shakli bo'yicha sotish.

Iste'mol tovarlari – yakuniy iste'molga (oilaviy yoki shaxsiy) qaratilgan, bevosita inson ehtiyojini qondiradigan tovarlar va xizmatlar.

Texnik-ishlab chiqarishga mo'ljallangan mahsulotlar – ishlab chiqarish iste'moli uchun mo'ljallangan mahsulot: xomashyo, materiallar, yoqilg'i, butlovchi instrumentlar, mashinalar, ehtiyot qismlar, yarimfabrikatlar va boshqalarni o'z ichiga oladi.

Ulgurji savdo tovar aylanmasi – tuzilgan shartnomalar bo'yicha tijorat maqsadlarida (kelajakda qayta ishlash yoki sotish) yoki o'zining ishlab chiqarish ehtiyojlari uchun naqd pulsiz hisob-kitob shaklida tovarlar sotishdan tushumni ifodalaydi.